

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 363/2022-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Evou Michalenkovou, advokátkou, Zelená 37, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 29Cr/14/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 29Cr/14/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava V **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 29Cr/14/2015 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **2 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 363/2022-13 z 23. júna 2022 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 29Cr/14/2015. Sťažovateľ žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu finančné zadosťučinenie 8 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom o zrušenie rozhodcovského rozsudku, v ktorom je v procesnej pozícii žalobcu, dochádza k zbytočným prietahom. Poukázal na to, že žaloba bola podaná 23. septembra 2015 na Okresnom súde Bratislava II, ktorý vec postúpil na prejednanie okresnému súdu, čo bolo sťažovateľovi oznámené 8. októbra 2015. Vytkol dlhodobú nečinnosť okresného súdu, keď sa prvé pojednávanie vo veci konalo až 30. júna 2021, teda takmer 6 rokov po podaní žaloby. Na uvedenom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, proti ktorému podal sťažovateľ 2. augusta 2021 odvolanie. Aj po podaní odvolania konal podľa sťažovateľa okresný súd s prietahmi, keď odvolanie doručil žalovanému až 8. februára 2022, vyjadrenie žalovaného k odvolaniu z 24. februára 2022 doručil sťažovateľovi až 25. mája 2022 a do podania ústavnej sťažnosti nepredložil vec na prejednanie odvolaciemu súdu.

3. Sťažovateľ konštatoval právnu a skutkovú jednoduchosť prejednávanej veci a nezapríčinenie prietáhov z jeho strany.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov v napadnutom konaní a konštatoval, že v predmetnej veci koná kontinuálne a plynulo podľa možností zákonnej sudkyne a administratívneho aparátu s prihliadnutím na zaťaženosť príslušných súdnych oddelení, množstvo pridelených vecí a potrebu uprednostniť spory, ktoré do oddelení napadli skôr ako žaloba v posudzovanom prípade, a spory, ktorých vybavenie neznesie odklad. Právna zložitosť predmetnej veci spočívala podľa okresného súdu v nutnosti posúdenia charakteru lehoty na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Okresný súd poukázal aj na to, že sťažovateľ prietahy v napadnutom konaní nespôsobil.

II.2. Replika sťažovateľa:

5. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu vyslovil nesúhlas s názorom, že okresný súd v predmetnej veci koná kontinuálne a plynulo. Tiež konštatoval, že prietahy v konaní zaviniť výlučne súd, pričom argumentáciu okresného súdu, že konal podľa možnosti zákonnej sudkyne a s prihliadnutím na potrebu uprednostniť spory, ktorých vybavenie neznesie odklad, považuje za zásadný odklon od ustálenej judikatúry ústavného súdu vo veciach rozhodovania o sťažnostiach pre porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

7. Pokiaľ ide o otázku aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnej veci, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vo svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku (napr. II. ÚS 316/2020, IV. ÚS 615/2013). Takisto ESLP vo veci prejednávanej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 316/2020 rozhodol, „že čl. 6 ods. 1 dohovoru bol porušený v dôsledku neprimeranej dĺžky občianskeho konania“, ktorého predmetom bolo zrušenie rozhodcovského rozsudku (MUDr. Vladimír Gergel, s. r. o. proti Slovenskej republike, rozsudok ESLP z 22. 7. 2021, č. 48858/20).

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

9. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade

s judikatúrou EŠP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľ žalobcom v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania pred okresným súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci. Okresný súd síce vo vyjadrení namietal právnu zložitosť predmetnej veci s poukazom na nutnosť posúdenia charakteru lehoty na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, avšak podľa ústavného súdu táto okolnosť nemá taký mimoriadny charakter, ktorý by umožnil ospravedlnenie nedostatočnej plynulosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prieťahom.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a z predloženého súdneho spisu. Okresný súd bol nečinný 9 a pol mesiaca v období od 25. októbra 2016, keď mu bolo doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe, do 7. augusta 2017, keď požiadal o zapožičanie rozhodcovského spisu. Okresnému súdu bolo 8. januára 2018 doručené vyjadrenie žalovaného k vyjadreniu žalobcu, ktoré okresný súd zaslal žalobcovi na vedomie až 4. septembra 2018, teda po cca 8 mesiacoch nečinnosti. Následne ostal okresný súd opäť nečinný, a to až takmer 2 roky a 7 mesiacov, keď bol 29. marca 2021 vo veci nariadený termín pojednávania. Nečinnosťou v dĺžke vyše 5 a pol mesiaca sa vyznačovalo aj obdobie od 2. augusta 2021, keď bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalobcu proti vo veci vyhlásenému rozsudku, do 24. januára 2022, keď okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k odvolaniu. Okresný súd bol tiež nečinný 3 mesiace v období od 25. februára 2022, keď mu bolo doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu, do 24. mája 2022, keď uvedené vyjadrenie žalovaného zaslal žalobcovi.

14. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu cca 4 roky a 9 mesiacov.

15. Vo vzťahu k obrane okresného súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti príslušných súdnych oddelení a množstve pridelených vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa právoplatne skončená. Uložený príkaz je odôvodnený aj pre prípad, že v čase nadobudnutia nálezu ústavného súdu už vec bude okresným súdom predložená odvolaciemu súdu. V takom prípade sa príkaz uložený v bode 2 výroku tohto nálezu uplatní po vrátení veci z odvolacieho súdu okresnému súdu.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

19. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 8 000 eur, čo odôvodnil celkovou dĺžkou napadnutého konania, zavinenými priet'ahmi zo strany okresného súdu, výsledkom ktorých je nezákonná exekúcia, a značnými výdavkami na financovanie právnych služieb, bez ktorých by nebol schopný brániť svoje porušené práva.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

21. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho už uvedenú neodôvodnenú nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie s'ťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 500 eur pre s'ťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu s'ťažovateľa nevyhovel.

IV.

Trovy konania

23. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

24. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal s'ťažovateľovi náhradu trov konania v sume 410,26 eur z dôvodu vzniknutých trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku

2022 príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 193,50 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 11,63 eur. Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľa z 30. augusta 2022 ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

25. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu